תורה אור

ויקדש עצמו בשעת תשמיש אמרו הרבה עשו כן ולא הועילו אלא יבקש רחמים ממי שהבנים שלו שנאמר °הנה נחלת ה' בנים שכר פרי הבטן מאי קא משמע לן דהא בלא הא לא סגי מאי שכר פרי הבטן א"ר חמא ברבי חנינא בשכר *שמשהין עצמן בבטן כדי שתזריע אשתו תחילה נותן לו הקב"ה שכר פרי הבטן: בית שמאי אומרים [וכו']: מאי טעמייהו דבית שמאי אי נימא משום דכתיב °ותתחלחל המלכה *ואמר רב מלמד שפרסה נדה הכא נמי אגב ביעתותא דמלאכא דמותא חזיא והאנן תנן *שחרדה מסלקת את הדמים הא לא קשיא פחדא צמית ביעתותא מרפיא אלא הא *דתנן ב"ש אומרים כל האנשים מתים זבין וב"ה אומרים אין זב אלא מי שמת זב *אקרי כאן מבשרו ולא מחמת אונסו אלא טעמא דב"ש כדתניא *בראשונה היו מטבילין כלים על גבי נדות מתות והיו נדות חיות מתביישות התקינו שיהו מטבילין על גבי כל הנשים מפני כבודן של נדות חיות בראשונה היו מטבילין על גבי זבין מתין והיו זבין חיין מתביישין התקינו שיהו מטבילין על גבי כל האנשים מפני כבודן של זבין חיים:

תהלים קכז

אסתר ד

מתני' *האשה שמתה ויצאה ממנה רביעית דם מטמאה משום כתם *ומטמאה באהל רבי יהודה אומר אינה מטמאה משום כתם מפני שנעקר משמתה ומודה רבי יהודה ביושבת על משבר ומתה ויצאה ממנה רביעית דם שהיא מטמאה משום כתם אמר רבי יוסי לפיכך אינה מטמאה באהל: **גמ'** מכלל דתנא קמא סבר אף על גב דנעקר דם משמתה מטמאה משום כתם אמר (רבי) זעירי *מקור מקומו טמא איכא בינייהו: ומודה רבי יהודה: מכלל *דתנא קמא סבר באהל נמי מטמא אמר רב יהודה דם תבוסה איכא בינייהו דתניא *איזהו דם תבוסה פירש ר"א ברבי יהודה הרוג שיצא ממנו דם בין בחייו בין במותו ספק בחייו יצא ספק במותו יצא ספק בחייו ובמותו זהו דם תבוסה וחכמים אומרים ברה"י ספקו טמא ברה"ר ספקו טהור אלא איזהו דם תבוסה הרוג שיצא הימנו רביעית דם בחייו ובמותו ועדיין לא פסק ספק רובו בחייו ומיעוטו במותו ספק מיעוטו בחייו ורובו במותו זהו דם תבוסה רבי יהודה אומר הרוג שיצא ממנו רביעית דם והיה מוטל במטה ודמו מטפטף לגומא טמא מפני שהטפה של מיתה מעורבת בו וחכמים מטהרין מפני

שראשון

ויקדש עצמו. לשמש בצניעות: **שמשהין.** בהולים את הזרע: **פחדא צמית.** דאגת יראה כי הבא מפני פחד כרכוש והגיע שעת וסתה ולא בדקה טהורה שחרדה מסלקת הדמים: **ביעתותא.** הבהלות פתאום שאדם רואה או שומע נבהל מרפיא: **אלא הא דתנן כל האנשים.** המתים מוקמינן להו כזבין סמוך למיתתן ולאו טעמייהו דב"ש משום ביעתותא דמלאך המות וזכרים היכי מטמאו הא זכר אינו מטמא באונס דקרינן ביה מבשרו ולא מחמת אונסו: **אלא טעמייהו דב"ש.** מדרבנן משום כבוד זבין התקינו שיהו מטבילין כלים של סמוך למיתה אף על פי שלא נגעו בהם לאחר מיתה: **[כלים].** אף הכלים של קודם למיתה: **מתביישין.** שאפילו במיתתן הם משונין מכל אדם: **מתני'** **מטמא משום כתם.** דדם הזה במשהו דלאו משום טומאת דם לא מטמא אלא ברביעית: **ומטמא באהל.** אם כל הרביעית יחד: **שמטמאה משום כתם.** שנעקר מחיים: **גמ'** **לת"ק מקור מקומו טמא.** הילכך אף על גב שנעקר לאחר מיתה מטמא בנדות מפני שהיה במקור מחיים ואע"ג דלאחר מיתה לאו רואה היא: **באהל נמי מטמא.** בתמיה. הרי יצא מחיים: **דם תבוסה איכא בינייהו.** לר' יהודה הואיל וספק הוא ספק אם נעקר כולו מחיים ספק אם נעקר מקצתו לאחר מיתה הוה דם תבוסה ומדרבנן מטמא באהל דמדאורייתא עד שתהא רביעית לאחר מיתה ור' יוסי סבר האי לאו דם תבוסה הוא דכיון דכורעת לילד הוא כולו נעקר מחיים: **איזהו דם תבוסה.** דאמרינן בפירקין דלעיל (דף סב:) דטומאתו דרבנן: **בחייו ובמותו.** שהתחילה הרביעית לצאת מחיים ספק כולו מחיים ספק כולו במותו זהו דם תבוסה וטמא מדרבנן באהל כדאמרי' בפירקין דלעיל (שם) דם תבוסה דרבנן: **וחכ"א.** זה אינו הואיל ואיכא לספוקי שמא כולו במותו הוה ליה ספק טומאה דאורייתא ברה"י וספקו טמא: **אלא איזהו דם תבוסה.** דטומאתו מדברי סופרים: **הרוג שיצא כו'.** דפשיטא לן דלא נפיק מיניה רביעית שלמה לאחר מיתה. וספק רובו מחיים כו' רבותא אשמועינן דאע"ג דמספקא לן אי רובו מחיים גזר עליה טומאה ומיהו לא הוה נמי רובא לאחר מיתה אין טומאתו מן התורה דרביעית שלמה דמת בעינן ומיהו אי הוה פשיטא לן דרובא מחיים לא גזרו עליה:

שראשון

והאנן תנן שחרדה מסלקת הדמים. בגמ' מתניתין דהכא הוה מצי למפרך אדרב אלא אגב דקאי לפרושי מתני' פריך אמתניתין: **אלא** טעמא דבית שמאי *כדתנן בראשונה. משמע דהך לא אתי כב"ה וסיפא דבסוף מועד קטן (דף כז:) תני לה גבי שאר בראשונה דקתני התם דהאי הלכתא פסיקתא משמע דכולהו הלכתא כמו שהתקינו לבסוף ובתוספתא דמכילתין (פ"ט) קתני לכולהו ואומר ר"ת דברייתא דהכא איירי בכלים שהיו עליה סמוך למיתה ומודו ב"ה בכלים שיש עליהם טומאת זבה אבל פלוגתא דמתניתין ארישא דנדה וזבה מטמאין באבן מסמא עד שימוק הבשר כו' שמא יתעלפה והך אוקמא מוקי בית שמאי בכל הנשים שמטמאין באבן מסמא עד שימוק הבשר והא דוקא פליגי ב"ה ונ"ל דבראשונה דהכא היינו דמתחילה היו נוהגין כב"ה ולבסוף התקינו לכ"ע שיהיו נוהגין כבית שמאי:

מטמא משום כתם. פי' כדם נדה במשהו דלאו משום מת בעי רביעית: **מקור** מקומו טמא איכא בינייהו. לת"ק מקומו טמא ולא נעכן שיהא הדם הנוגע בו טמא טומאת מגע דאפילו בלא מקור ליטמא אפי' *פחות מרביעית משום דנגע במת אלא כתם ראייה גמורה קאמר שיטמא הדם במגע ובמשא אע"ג דלאו רואה היא לאחר מיתה הואיל והיה במקור מחיים ומשעת כתם ליכא למימר כמו כתם דהא ודאי השתא הוא דאתא דם ולא מהני טומאת כתם אלא להיות טומאה בפחות מרביעית [במשהו]: **בין** בחייו בין במותו. מפרש ואזיל ספק בחייו כולו ספק במותו כולו ספק בחייו ובמותו קצת בחייו קצת במותו: **ה"ג** בפי' ר"ח ובתוספתא דאהלות (פ"ד) הרוג שיצא ממנו רביעית דם בחייו ובמותו ועדיין לא פסק ספק רובו מחיים כו'. ורבינו שמואל כתב דלא איתפרש ומפרש ר"י ועדיין לא פסק הדם מעמא ושמא הולך ורבה עד שיהא רביעית שלמה ואף ע"ג דהשתא ליכא אלא רובו לאחר מיתה דגזרו אטו כולו מדין דם תבוסה אבל כשהוא כשפסק מעמא לא גזרו עליו דין דם תבוסה כי בודאי לא יצא רביעית לאחר מיתה במה שיצא אחרי כן ודמו מטפטף לגומא (טמא) מספקא ליה לר"י אי בעי רבי יהודה ועדיין לא פסק כרבנן וטיפה של מיתה לאו דוקא אלא הכי קאמר ומה שמטפטף לאחר מיתה אינו מתבטל ראשון ראשון אלא מצטרפין כולן עד שיהא בו שיעור לטמא ורבנן מטהרים *דראשון ראשון בטל או דילמא לא בעי ועדיין לא פסק וטיפה דנקט דוקא מדקאמר לקמן שאני אומר טיפה של מיתה עומדת לה על העץ הא אם ירדה למטה הוה מטמא רבי יהודה אע"ג דאין דרך לעמוד על העץ אלא מעט ורבנן דקאמרי ראשון ראשון נפסק רבותא קאמר אפילו לא פסק כיון דאינו אלא מטפטף ראשון ראשון בטל והרב ר' יהודה בן ה"ר י"ט מפרש ועדיין לא פסק פירוש מלהיות שותת אינו היה מטפטף היה טהור דראשון ראשון בטל וחכמים דבתר הכי היינו תנא קמא דמפרשי טעמייהו אמאי פליגי אדרבי יהודה מפני שראשון ראשון נפסק וכן נמי ר' יהודה בתר הכי מפרש טעמא אמאי פליג אדר"ש שאני אומר טיפה של מיתה עומדת על העץ ור"ת מפרש ועדיין לא פסק שאחר שטלע לגו שמת ראינו שלא פסק ובודאי איכא מיעוט לאחר מיתה כדמפרש והויל ספק רובא מחיים ספק מיעוט כו' ואתא לאפוקי מתנא קמא דלאמר אפי' היכא דליכא לספוקי שמא יצא טובו מחיים טמא: **ודמו** מטפטף לגומא. רבי יהודה נקט גומא משום שהזכיר טפטוף שיהא יחד ומצטרף דבלאו גומא אינו מתערב יפה אלא טפף כאן וכאן אבל רבי שמעון דנקט שותת אפילו בארץ מתערב יפה:

רבי

[נ"ל כדתנן]

סא א ב מיי' פ"ד מהל' מטמאי משכב ומושב הל' ו סמג עשין רלג:

סב ג מיי' פ"ג מהל' טומאת מת הל"ב סמג שם:

סג ד מיי' שם הל"ג:

סד ה מיי' שם הל"ד:

[עי' תוס' מו"ק מה שהקשה על זה מפ"ג מ"ה דאהלות]

[נ"ל מכלל דר' יהודה סבר רש"ל]

[תוספתא דאהלות פ"ד ה"ב עי' אהלות פ"ג מ"ה ומהר"ש הא דמייתי הכא מנכריות ושפק מסתי']

ר"ש מ"ט [נ"ל טמא]

[פי' כתולין פ. כתוס' ד"ה דראשון ראשון]

[ויקרא טו]

[כריתות ח.]

[לעיל לב:]

סוטה כ: מגילה טו.

לעיל לג. סוטה כ:

[נ"ל דתניא]

[לעיל נה. וש"נ]

לא פ"ע ס"ע] מ"ק ס:

מוסף רש"י

ותתחלחל. נתמסמס ללל נופה (מגילה טו.).

שחרדה מסלקת את הדמים. דקתני הגיע שעת וסתה ולא בדקה טמאה, מפני שאורח בזמנו בא, ר"מ אומר אם היתה במחבא והגיע שעת וסתה ולא בדקה טהורה, אם בדקה אחרי כן ומצאתה טהורה, ולא אמר אורח בזמנו בא, שחרדה מסלקת את הדמים (סוטה כ:).

פחדא צמית. דאגה שאינה באה פתאום אלא דואגת שמא יבאו אויבים להורגה, נומת את המקור מלהוליא דם, ואפילו בשעת וסתה (שם).

ביעתותא. הבהלה פתאום כגון זו שלא היתה מרדה עד עכשיו ופתאום היא מרגשת בלערה, וכן באסתר שבאת לה שמועת מרדכי פתאום, מרפיא. הדמים, פותח את המקור (שם).

מבשרו. מכח אברו ומתוקף יצרו (כריתות ח:).

על גבי נדות מתות. הכלים שנשתמשו בהן בעודן בחיים שנטמאו בנגיעתן, שהנדה מטמאה בנגיעתה אדם וכלים (מו"ק כז:).

והיו נדות חיות מתביישות. שעושין בהן מה שאין עושין לשאר מתות (שם).

מקור מקומו טמא. וכל דם הבא דרך שם ואפילו אינו דם נדה, הרי אב הטומאה לטמא אדם טומאת ערב, ואם נגע בטהרות טמאים (לעיל מו.).

תוספי הרא"ש

אלא טעמא דב"ש כדתניא בראשונה כו'. תימה דמשמע דהך ברייתא דב"ש היא ובמועד קטן מייתי לה בתרי שאר בראשונה דקאמר בראשונה היו מוליכין לבית האבל כו'. בראשונ'

חיות הרצאת חמת קשה לקרוביו כו'. ובתוספתא קתני לאו לכולהו בתרי תרדי ומשמע דקי"ל הכי כמו שהתקינו לבסוף. ואומר ר"ת דברייתא דהכא איירי בכלים שהיו עליה סמוך למיתה דמודו ב"ה דאותו ישלחם טומאת זיבה. ופלוגתא דמתניתין קיימא ארישא דקתני דנדה מטמאה באבן מסמא עד שימוק הבשר והך תוספתא שוקי ב"ש בכל הנשים. וב"ה פליגי עלייהו בהא. והכי מייתי מתוך ברייתא דכי היכי דהתקינו חכמים על כל בגדים סמוך למיתה משום כבוד זבין חיים ה"נ התקינו לב"ש דכל הנשים (מתטירות) [מטמאות] באבן מסמא. או א"נ הכי קתני בראשונה היו נוהגין כב"ה ולבסוף התקינו כב"ש: מקור מקומו טמא. ותימה תיפוק לי בלא טעם דמקור שהרי נגע במת. ורצ"ל שמחמת טומאת מקור חשיב כדם נדה אע"פ שנעקר משמתה ומטמאה במשא כדין דם הנדה וכעין התורה: מכלל דר' יהודה סבר באהל נמי מטמא. הא בינן ר"א ר' יוסי אינו מטמא באהל א"כ מיירי בשנעקר הדם מחיים: ד"ה ד"ר ספקו טהור. ולא התשירו בו חכמים לעשות אותו דם תבוסה כיון דשמא יצא כולו מחיים. ורש"י פירש דהחכמים באין להחמיר ולומר דטמא מדאורייתא ברשות היחיד וברשות הרבים ספיקו טהור מן התורה אבל מטמא משום דם תבוסה דרבנן. אלא איזהו דם תבוסה דאינו אלא מדרבנן אפי' ברה"י כגון היכא דפשיטא לן דלא נפיק רביעית שלם לאחר מיתה: הרוג שיצא ממנו רביעית דם בחייו ובמותו ועדיין לא פסק. כך כתוב הגירסא (בס"פ) [בתוספתא] וה"ט ועדיין לא פסק ויכול להיות רבה עד שיהא בו רביעית מדם שלאחר מיתה או גזרו בו טומאת אע"פ שאין בו רביעית אבל אם פסק כבר דידעינן דהא לא יהיה רביעית לאחר מיתה לא גזרו בו. י"מ ולא פסק כלומר שותת (ששתת) ראי מטפטף תפסק ראשון ראשון בטל והיינו כרבנן [רסיפא] דמטהרי בהכי. י"מ דגרסי ועדיין לה וה"ט דאי נקרש מקצתו אותו שנקרש בא מחיים וכאילו הוא בפני עצמו ואין כאן רביעית:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones